

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

²БО «Мережа 100 відсотків життя Рівне», м. Рівне

ЕФЕКТИВНА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено особливості податкового планування як складової податкового менеджменту підприємства. Встановлено, що методи облікової політики, які використовуються у цілях податкового планування, направлені на прискорення визнання витрат (або уповільнення відображення доходів), тобто ефект досягається через відстрочення податкових платежів. Розглянуто окремі положення облікової політики, які широко використовуються в процесі податкового планування вітчизняними підприємствами. Зокрема, описано підходи щодо використання рівня суттєвості господарських операцій та подій для збільшення витрат з метою зменшення бази оподаткування. Вивчено особливості проведення уцінки запасів з метою оптимізації податку на прибуток.

Ключові слова: податкове планування; податкова оптимізація; облікова політика; суттєвість; уцінка; інвентаризація.

Актуальність теми. В контексті нашого дослідження будемо розглядати податкове планування як складову податкового менеджменту, законний спосіб зменшення податкових зобов'язань суб'єкта господарювання, що ґрунтується на використанні можливостей, наданих податковим законодавством, за допомогою коригування своєї господарської діяльності та методів бухгалтерського обліку.

Метою податкового планування є сплата мінімально можливої суми податків за абсолютного дотримання законодавства. Організація податкового планування на підприємстві базується на наступних підходах до мінімізації податкових платежів:

1. Розробка облікової політики. Обліковій політиці відводиться важлива роль процесі податкового планування, адже на неї може впливати безпосередньо суб'єкт господарювання, тому її можна

вважати основним інструментом податкового планування. Також слід враховувати й те, що згідно з Податковим кодексом України (пп. 20.1.44 ст. 20) податкові органи мають право проводити перевірку правильності та повноти обчислення фінансового результату як відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, так і до міжнародних стандартів фінансової звітності, що зумовлює зростаючий інтерес представників Державної податкової служби до облікової політики підприємства [1].

2. Використання пільг зі сплати податків. Аналізуючи податкове та бухгалтерське законодавство важливо відзначити, що воно дає можливість законно знизити тягар податкового навантаження. З цієї метою передбачені загальні та спеціальні способи мінімізації податків, такі як оформлення договірних відносин, максимальне використання пільг, передбачених Податковим кодексом, скорочення об'єкта оподаткування, відстрочка зі сплати податків, метод заміни відносин та інші.

3. Контроль за строками сплати податків. Порушення встановлених термінів для сплати податків тягне за собою штрафні санкції, водночас можна сплачувати окремі податки у максимально пізні терміни без штрафних санкцій (використовувати так званий «крайній термін сплати»). При цьому кошти суб'єкта господарювання залишаються в обороті, отже, приносять додатковий дохід.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості організації податкового планування в сучасних умовах ведення бізнесу в Україні досліджували такі науковці: Грабчук І. Л., Лайчук С. М. [2], Ватаманюк О. С. [3], Осадча О. О. [4], Варналій В. С., Романюк А. М. [5], Мельничук Г., Ткаченко В. [6], Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Черненко Н. О., Моїсеєнко Т. Є. [7]. Можливості та перспективи податкового планування активно вивчаються й іноземними науковцями. Так, науковий інтерес і практичну цінність представляють праці Cooper M., Nguyen Q. T. K. [8; 10], Khaoula Ft., Moez D. [9].

Зважаючи на те, що облікова політика є потужним інструментом, який впливає на формування бази оподаткування, а отже, активно використовується в процесі податкового планування, вважаємо за доцільне дослідити основні аспекти формування ефективної облікової політики, яка дозволить підтверджувати правомірність застосування облікових підходів та коректність ведення бухгалтерського обліку задля оптимізації податкових платежів.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у дослідженні основних аспектів облікової політики підприємства як основного

інструменту податкового планування.

Викладення основного матеріалу. Організація процесу податкового планування передбачає наступні взаємопов'язані етапи.

1. Окреслення податкового поля суб'єкта господарювання. Процес організації податкового планування розпочинається зі встановлення всієї сукупності податків та зборів, які повинно сплачувати підприємство. Податкове поле визначається відповідно до правового статусу суб'єкта господарської діяльності на підставі його установчих документів, Податкового кодексу України, а також іншими нормативно-правовими актами у сфері оподаткування.

2. Формування системи договірних відносин. Ця система визначається установчими документами підприємства та Господарським кодексом України. На цьому етапі визначаються види договорів, на підставі яких суб'єкт господарювання співпрацюватиме з партнерами. Слід розуміти, що підприємство може впливати на досягнення певного фінансового результату чи змінювати структуру активів, змінюючи умови господарських договорів, а отже, і їх податкові наслідки.

3. Вибір типових господарських операцій. Виходячи з попереднього аналізу господарської діяльності та запланованих результатів роботи, обираються типові господарські операції, які має здійснювати підприємство.

4. Визначення реальних господарських ситуацій, що охоплюють усі види діяльності підприємства з урахуванням податкових, договірних та господарських аспектів.

5. Попередній вибір способу відображення фактів господарського життя в обліковій системі підприємства. Оптимальні за податковими платежами та фінансовим результатом варіанти господарських ситуацій оформляються блоками бухгалтерських проводок.

6. Упорядкування журналу типових господарських операцій. Складається журнал типових господарських операцій, який є реальною основою ведення бухгалтерського і податкового обліку.

7. Порівняльний аналіз господарських ситуацій на предмет отримання максимального фінансового результату з урахуванням податкових платежів та можливих податкових ризиків.

8. Розробка альтернативних варіантів облікової політики підприємства з метою ефективного податкового планування.

Вибір облікової політики для цілей оподаткування зводиться до вибору оптимального варіанту із можливостей, запропонованих чинним законодавством. Це зумовлено тим, що серед дозволених

законодавством варіантів ведення обліку один варіант може мати перевагу перед іншим при нарахуванні податків, причому реальні господарські операції підприємства залишаються незмінними.

Більшість методів облікової політики, що використовуються у цілях податкового планування, направлені на прискорення визнання витрат (або уповільнення відображення доходів). Це опосередковано впливає на час виплати податків, тобто ефект досягається через відстрочення податкових платежів.

Розглянемо окремі положення облікової політики, які досить активно використовуються в процесі податкового планування.

По-перше, з метою оптимізації оподаткування в наказі про облікову політику слід вказувати інформацію про рівень порогу суттєвості.

Суттєвою є інформація, відсутність якої у фінансовій звітності може вплинути на прийняття рішень користувачами такої звітності [11]. Суттєвість інформації визначається відповідними П(С)БО і керівництвом підприємства. Водночас діє умова: керівництво підприємства може визначити (виходячи з потреб користувачів такої інформації) кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності, лише якщо ці критерії не встановлено стандартами бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами [12].

Критерії суттєвості не слід зазначати у формі абсолютного грошового показника. Визначення рівня суттєвості через відносні показники дозволить об'єктивно оцінити суттєвість господарської операції, події чи статті фінансової звітності, насамперед через зміни обсягів тих чи інших операцій підприємства (таблиця).

Розглянемо ситуації, у яких підприємство може використовувати рівень суттєвості з метою збільшення витрат, а отже, для зменшення бази оподаткування податком на прибуток.

Суб'єкт господарювання може встановлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Тобто критерій розмежування ґрунтується на суттєвості вартості відповідних необоротних активів. Якщо з позиції підприємства необоротні активи є несуттєвими за вартістю, їх відносять до малоцінних та амортизують за спеціальними методами: 50%/50% або 100% [13].

Наприклад, канцелярське приладдя з невеликою вартістю можна одразу віднести на витрати або обліковувати як малоцінні та швидкозношувані предмети. За невеликої вартості та невеликої

кількості канцелярські товари варто відразу списувати на витрати підприємства.

Таблиця

Критерії суттєвості інформації, які можуть бути відображені в обліковій політиці підприємства

Об'єкт визначення суттєвості	Поріг суттєвості	Базовий показник
Господарські операції та події, пов'язані зі зміною у складі активів, зобов'язань, власного капіталу	До 3%	Вартість відповідно або всіх активів, або всіх зобов'язань, або власного капіталу
Господарські операції та події щодо доходів і витрат	До 2%	Сума чистого прибутку (збитку)
	До 0,2%	Загальна сума доходів підприємства, або загальна сума витрат підприємства, або найбільша за значенням класифікаційна група доходів та витрат відповідно. Наприклад, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)

Джерело: узагальнено автором на основі [12].

Отже, незначні порівняно із загальною вартістю майна суми не включаються до балансу. Інформація про канцелярські товари в такому разі визнається несуттєвою, тобто розкривати її у звітності окремо для користувачів недоцільно.

Одночасно на підприємстві слід організувати оперативний облік використання зазначених цінностей для забезпечення важливої функції обліку збереження майна, що є істотним для керівництва та власників.

Кожна частина об'єкта основних засобів, вартість якої суттєва стосовно первісної та/або балансової вартості об'єкта, може амортизуватися окремо. З цією метою розподіляють первісно визнану суму щодо об'єкта основних засобів на його суттєві частини. Строк корисного використання та метод амортизації суттєвої частини об'єкта основних засобів можуть бути такими ж, як строк корисної експлуатації та метод амортизації іншої суттєвої частини цього ж об'єкта [14].

Рішення про характер і ознаки виконаних робіт з поліпшення об'єкта основних засобів ухвалює керівник підприємства з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості

витрат. Тобто підприємство самостійно визначає, на що спрямовані роботи:

- на підвищення техніко-економічних можливостей (модернізація, добудова, реконструкція) об'єкта, що призведе у майбутньому до збільшення економічних вигод;

- для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання.

Для ухвалення такого рішення керівник враховує результати аналізу існуючої ситуації та суттєвість понесених витрат. Орієнтиром тут виступає поріг суттєвості, який зафіксований у наказі про облікову політику.

Кожне підприємство для різних груп господарських операцій самостійно обирає відсотковий критерій суттєвості операцій за обраною базою. Такий вибір, як правило, заснований на практиці минулих років і особливостях господарської діяльності підприємства.

Наприклад, чим менший обсяг кожної операції з реалізації продукції, тим нижчим повинен бути відсоток критерію суттєвості для доходів (щоб не пропустити великої кількості невеликих за вартістю відвантажень, які в сукупності можуть дати значну суму помилки). Або якщо в собівартості підприємства значну частку затрат займає амортизація, то критерій переоцінок основних засобів повинен бути нижче (наприклад, до 5% відхилення залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості), щоб не допустити структурних зсувів у виробничій собівартості продукції.

Якщо національними стандартами бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності не визначено критерії суттєвості інформації про господарські операції або статті фінансової звітності, підприємство має право самостійно встановити такі критерії в обліковій політиці. При цьому як кількісні орієнтири можна використати значення, які не повинні перевищувати граничні показники, наведені у Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства.

Розглянемо ще одну поширену ситуацію, яка складається на виробничих та торговельних підприємствах. Нерідко їхні склади виявляються переповненими продукцією (товарами), що не має попиту на ринку за тією ціною, за яку їх хоче реалізувати підприємство. Такі активи фактично заморожуються і не беруть участі в обороті, а значить підприємство:

- упускає прибуток, який могло б отримати за рахунок швидшого обороту. Адже якби продукція (товар) продавалася швидше, тоді за

той час, поки вона знаходиться на складі, підприємство могло б зробити декілька циклів «виробництво-реалізація» («закупівля-реалізація»), отримуючи прибуток на кожному із циклів;

- не забезпечує себе своєчасним припливом коштів, необхідних для виконання зобов'язань;

- може зазнати збитків, якщо така продукція (товари) має обмежений строк реалізації.

Процедуру проведення переоцінки запасів регламентує НП(С)БО 9 «Запаси». Запаси відображають у фінансовій звітності за найменшою з двох оцінок:

- первісною вартістю або
- чистою вартістю реалізації.

Запаси відображають за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їхня ціна знизилась або вони зіпсовані, застаріли чи іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду [15].

У разі проведення уцінки суму, на яку первісна вартість запасів перевищує чисту вартість їх реалізації, списують на витрати звітного періоду. Суму такого зменшення відображають кореспонденцією з дебетом субрахунку 946 «Втрати від знецінення запасів» зі зменшенням фактичної (балансової) вартості відповідних запасів [16].

У Податковому кодексі України не передбачено коригувань фінансового результату за операціями з переоцінки запасів, тому всі платники податку на прибуток відображають їх в обліку лише за бухгалтерськими правилами.

Отже, у деяких випадках уцінка запасів може оптимізувати податок на прибуток, оскільки витрати від уцінки запасів відображають в обліку в періоді проведення цієї процедури. Водночас уцінені запаси можуть перебувати на балансі підприємства досить довго. Тоді частина уціненої вартості запасів потрапить до витрат раніше, ніж та частина вартості запасів, яку списують до витрат у майбутніх періодах. Цей ефект оптимізації має тимчасовий характер і в податковому плануванні належить до методу відстрочення податкового платежу.

Також важливо в обліковій політиці закріпити порядок проведення інвентаризації, оскільки вона також може вплинути на нарахування податків. За її результатами можуть виявитися втрати підприємства чи списуватися морально застаріле устаткування.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Слід наголосити, що після затвердження облікової політики необхідно періодично проводити контроль актуальності встановлених у ній положень. Для актуалізації існуючої облікової політики насамперед здійснюється

аналіз облікового та податкового законодавства, а також моніторинг змін бізнесу.

У разі виявлення змін у законодавстві, які впливають на методику обліку існуючих об'єктів, суб'єкту господарювання потрібно підготувати економічне обґрунтування, оцінити можливі варіанти зміни методів обліку та обрати новий відповідний регламентований законодавством спосіб. У випадку змін у структурі чи організації бізнесу можуть з'являтися нові облікові об'єкти, методи обліку яких слід також врахувати в обліковій політиці.

Задля зростання якості облікової політики важливо періодично здійснювати моніторинг виконання її найвагоміших критеріїв:

- проводити оцінку повноти та узгодженості положень облікової політики. У випадках виявлення прогалин чи неточностей облікова політика доповнюється, а наявні розбіжності усуваються внесенням доповнень, суперечливі норми змінюються;

- здійснювати аналіз обґрунтованості, економічної доцільності та раціональності методів обліку, які використовуються підприємством. На даному етапі виявляються необґрунтовані та нераціональні методи обліку, проводиться коригування облікової політики;

- аналізувати відповідність облікової політики цілям керівництва суб'єкта господарювання. Слід визначити ступінь впливу обраних методів обліку на результати діяльності підприємства, їх сприяння у досягненні поставлених цілей стосовно мінімізації податкового навантаження.

Методи обліку прямо або опосередковано можуть впливати на результати діяльності підприємства і інші показники, які є об'єктом оподаткування. Методи облікової політики не обов'язково повинні розроблятися у межах податкового обліку, однак для вибору оптимальних облікових положень необхідно ретельно вивчати їх особливості, враховувати суттєвість їхнього впливу на формування об'єктів оподаткування зважаючи на специфіку діяльності господарюючого суб'єкта, його масштаби та пріоритети господарювання.

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n872> (дата звернення: 09.03.2024).
2. Грабчук І. Л., Лайчук С. М. Податкове планування: особливості організації на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. Вип. 2. С. 30–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2017_2_8 (дата звернення: 25.03.2024).
3. Ватаманюк О. С. Агресивне податкове планування: негативні наслідки та напрями протидії. *Науковий вісник Мукачівського державного*

- університету. Сер. Економіка. 2018. Вип. 1. С. 153–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2018_1_24 (дата звернення: 25.03.2024).
- 4.** Осадча О. О. Податкове планування та податкова оптимізація в системі управління підприємством. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. Економіка. 2019. № 14. С. 125–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2019_14_19 (дата звернення: 25.03.2024).
- 5.** Варналій В. С., Романюк А. М. Активізація використання методів податкового планування як чинник забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Інтернаука : Міжнародний науковий журнал*. 2019. № 4(2). С. 17–23. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2019_4\(2\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2019_4(2)_6) (дата звернення: 25.03.2024).
- 6.** Мельничук Г., Ткаченко В. Теоретико-методичні аспекти податкового планування на підприємстві. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2022. № 2. С. 97–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2022_2_7 (дата звернення: 25.03.2024).
- 7.** Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Черненко Н. О., Моїсеєнко Т. Є. Податкове планування ТНК на засадах ризико-орієнтованого підходу в умовах проекту BEPS та діджиталізації економіки. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2023. № 25. С. 38–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2023_25_8 (дата звернення: 25.03.2024).
- 8.** Cooper M., Nguyen Q. T. K. Understanding the interaction of motivation and opportunity for tax planning inside US multinationals: A qualitative study. *Journal of World Business*. 2019. Vol. 54(6), 101023. Doi:10.1016/j.jwb.2019.101023 (дата звернення: 25.03.2024).
- 9.** Khaoula Ft., Moez D. The moderating effect of the board of directors on firm value and tax planning: Evidence from European listed firms. *Borsa Istanbul Review*. 2019. Vol. 19–4. Pp. 331–343. URL: <http://www.elsevier.com/journals/borsa-istanbul-review/2214-8450> (дата звернення: 25.03.2024).
- 10.** Cooper M., Nguyen Q.T.K. Multinational enterprises and corporate tax planning: A review of literature and suggestions for a future research agenda. *International Business Review*. 2020. Vol. 29, Issue 3. 101692. URL: <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2020.101692> (дата звернення: 31.03.2024).
- 11.** Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 31.03.2024).
- 12.** Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 31.03.2024).
- 13.** Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. N 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 31.03.2024).
- 14.** Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 31.03.2024).
- 15.** Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. N 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 31.03.2024).
- 16.** Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення: 31.03.2024).

REFERENCES:

1. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n872> (data zvernennia: 09.03.2024).
2. Hrabchuk I. L., Laichuk S. M. Podatkove planuvannia: osoblyvosti orhanizatsii na pidpriemstvi. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*. 2017. Vyp. 2. S. 30–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2017_2_8 (data zvernennia: 25.03.2024).
3. Vatamaniuk O. S. Ahresyvne podatkove planuvannia: nehatyvni naslidky ta napriamy protydii. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu. Ser. Ekonomika*. 2018. Vyp. 1. S. 153–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2018_1_24 (data zvernennia: 25.03.2024).
4. Osadcha O. O. Podatkove planuvannia ta podatкова optymizatsiia v systemi upravlinnia pidpriemstvom. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Ser. *Ekonomika*. 2019. № 14. S. 125–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2019_14_19 (data zvernennia: 25.03.2024).
5. Varnalii V. S., Romaniuk A. M. Aktyvizatsiia vykorystannia metodiv podatkovoho planuvannia yak chynnyk zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpriemstva. *Internauka : Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal*. 2019. № 4(2). S. 17–23. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2019_4\(2\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2019_4(2)_6) (data zvernennia: 25.03.2024).
6. Melnychuk H., Tkachenko V. Teoretyko-metodychni aspekty podatkovoho planuvannia na pidpriemstvi. *Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnogo podatkovoho universytetu*. 2022. № 2. S. 97–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2022_2_7 (data zvernennia: 25.03.2024).
7. Hlushchenko Ya. I., Korohodova O. O., Chernenko N. O., Moiseienko T. Ye. Podatkove planuvannia TNK na zasadakh ryzyko-orientovanoho pidkходу v umovakh proektu BEPS ta didzhitalizatsii ekonomiky. *Ekonomichniy visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*. 2023. № 25. S. 38–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2023_25_8 (data zvernennia: 25.03.2024).
8. Cooper M., Nguyen Q. T. K. Understanding the interaction of motivation and opportunity for tax planning inside US multinationals: A qualitative study. *Journal of World Business*. 2019. Vol. 54(6), 101023. Doi:10.1016/j.jwb.2019.101023 (data zvernennia: 25.03.2024).
9. Khaoula Ft., Moez D. The moderating effect of the board of directors on firm value and tax planning: Evidence from European listed firms. *Borsa Istanbul Review*. 2019. Vol. 19–4. Pp. 331–343. URL: <http://www.elsevier.com/journals/borsa-istanbul-review/2214-8450> (data zvernennia: 25.03.2024).
10. Cooper M., Nguyen Q.T.K.. Multinational enterprises and corporate tax planning: A review of literature and suggestions for a future research agenda. *International Business Review*. 2020. Vol. 29, Issue 3. 101692. URL: <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2020.101692> (data zvernennia: 31.03.2024).
11. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 r. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (data zvernennia: 31.03.2024).
12. Metodychni rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidpriemstva : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.06.2013 r. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (data zvernennia: 31.03.2024).
13. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 7 «Osnovni zasoby» : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.04.2000 r. N 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (data zvernennia: 31.03.2024).
14. Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku osnovnykh zasobiv : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.09.2003 r. № 561. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (data zvernennia: 31.03.2024). **15.** Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 9 «Zapasy» : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 20.10.1999 r. N 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (data zvernennia: 31.03.2024). **16.** Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku zapasiv : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 10.01.2007 r. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (data zvernennia: 31.03.2024).

Osadcha O. O. ^[1; ORCID ID: 0000-0003-1314-3281],
Doctor of Economics, Professor,
Babchanik Yu. V. ^[2; ORCID ID: 0009-0002-5181-2415],
Chief Accountant

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*
²*Charitable organization «Network of 100 percent of life Rivne», Rivne*

EFFECTIVE ACCOUNTING POLICY AS A TAX PLANNING TOOL OF THE ENTERPRISE

The article examines the peculiarities of tax planning as a component of the tax management of the enterprise. The purpose of tax planning is to pay the minimum possible amount of taxes while fully complying with the law. The content of the stages of the organization of the tax planning process is determined.

It has been established that accounting policy methods used for tax planning purposes are aimed at accelerating the recognition of expenses (or slowing down the display of income), that is, the effect is achieved by delaying tax payments.

Separate provisions of the accounting policy, which are widely used in the process of tax planning by domestic enterprises, are considered. In order to optimize taxation, information on the materiality threshold level should be specified in the accounting policy order. In particular, the approaches to using the level of materiality of economic transactions and events to increase costs with the aim of reducing the tax base are described. Peculiarities of carrying out stock valuation in order to optimize income tax have been studied. It is also important to establish the procedure for taking inventory in the accounting policy, since it can also affect the calculation of taxes. According to its results, losses of the enterprise may be revealed or obsolete equipment may be written off.

In order to increase the quality of the accounting policy, it is important to periodically monitor the implementation of its most important criteria: to assess the completeness and consistency of the provisions of the accounting policy; carry out an analysis of the validity, economic feasibility and rationality

of the accounting methods used by the enterprise; analyze the compliance of the accounting policy with the goals of the management of the business entity. It is necessary to determine the degree of influence of the chosen accounting methods on the results of the company's activity, their contribution to the achievement of the set goals regarding the minimization of the tax burden.

Keywords: tax planning; tax optimization; accounting policy; materiality; valuation; inventory.

Отримано: 02 квітня 2024 року
Прорецензовано: 07 квітня 2024 року
Прийнято до друку: 21 червня 2024 року